

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizelési ár: egész évre 10 K, félévre 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta
takarékpénztári csekk- és kifizetés száma 10403. sz.

A fehér cár tragédiája.

Irta: Horváth Lajos közlegény.

Kifut a lakáj a cári palotából
S elkezd ordítani toroka szakadtából:
— Fűtsd be a gőzmozdonyt, gőzmozdony fűtője.
Előre emberek, fűtsétek vörösre!
Kéz és láb dolgozzon! Kelj fel masinista!
Rajtad kívül nincsen, aki igazítsa!
Fűtsd be a gőzmozdonyt! Előre! Előre!
Nem halljátok kutyák! ... Fűtsétek vörösre!

Hej! fölbolondul a környék lakájnépe
E rettentő hángra, e rettentő képre;
Hej! van lőtás-futás a nagy palotába,
Az egyik erre fut, a másik meg arra
Ugy üvölt a lakáj, mint egy veszett lélek,
A palotafalak megis megremegnek,
Ráis-ráfelelnék: előre! ... előre! ...
Fűtsétek vörösre ... fűtsétek vörösre ...!

Pétervárnak van egy régi, ócska tornya,
Abban van egy régi, ócska toronyóra!
Az a toronyóra ép az éjfél ver:
... Kettő ... tizenkettő ... Be rémes hallgatni.
Pétervárott van egy hatalmas gőzmozdony,
Várja a parancsot, hogy mikor induljon;
Vörösre van fűtve, vérvörös a füstje,
Szortyog irtóztatón rettentő nagy üstje.

Hatalmas reflektor világít az orrán,
Rettentő kéménye úgy bög, mint az orkán,
Szellentyűin sikong a gőz sisteregve,
Mintha ezer ördög sülné-főne benne.
— Hová mé: s: gőzmozdony, hová visz az utad,
Hogy így befűtötték, hogy így elkínzottak?!
— Mikor fog indulni, hová visz az útja ...?
Cárszkoje-Szelóba, Cariszkoje-Szelóba!

... Az orosz hadtestek széjjel vannak verve,
Igazságos Isten keze széjjel verte.
Isten két keze volt a magyar s a német:
— Miklós! ... ez a két kéz büntetett meg téged!
— Életedben mindig, mindig hazug voltál,
Az lesz a te neved: „**A hitvány fehér cár!**“
E néven kerülsz be a történelembe,
Minden századoknak leggazabb embere!

A békét hirdetted Hága városába
És csak azért mentél konferenciákra,
Királygyilkosokat amig parolázod:
Béke leple alatt csalhatsz a világot!
Gyilkosoknak voltál te a pártfogója,
De a nagy Uristen végre megsokalta:
Mardos most, szaggat most a lelkiismeret,
Menj, ülj vonatodra, fuss löle, — ha lehet! ...

— Láttatok már vutkit? Ittatok belőle?
Miklósnek s népének ez volt az istene!
Nem csoda, ha aztán részeg koponyával
Összeszövetkeztek gyilkos banditákkal.
... Jön immár, jön immár az oroszok cárja,
Hozzák már, hozzák már külön vonatára.
Külön vonatának vérvörös a füstje,
Szortyog irtóztatón rettentő nagy üstje!

... Hozzák már, hozzák már keze a földig ér,
Két lakáj cipeli s arca oly fehér,
Mintha rabjaival ott dolgozott volna
Fagyos Szibéria ólombányáiba.
... Elfűtött a vonat, tova visz az útja
Cárszkoje-Szelóba, Cariszkoje-Szelóba;
Egyik palotából, másik palotába
Költözik, bujdosik az oroszok cárja.

— Ki az? — mikor minden jó lélek elpihen,
Ki az? — kinek akkor szívnyugalma nincsen?
Hiszen a csöndesség az Istennek lelke,
Az a boldog, aki abban nyugtát lelte.
Cárszkoje-szelói fényes palotába
Nem pihen, nem alszik az oroszok cárja.
Lelkében a rémek immár el se férnek,
Kijönnek és vele farkasszemét néznek.

Az egyik hozzá szól. — Cár, most én beszélek!
— Kötél a nyakadra! Huzzátok legények!
Még meg se fojthatják, megszólal a másik:
— Nézd, az öregapád itt egy üstben mászik ...
— Dobjátok utána, most véle ebédel,
... A szurok barátom, kitűnő eledel!
Vége az ebédnek Az oroszok cárja
Rárogy arannyal szőtt, himes pamlagjára.

Alighogy felmossák lakáj-orvosai,
Szellemhad a csatát megint újra kezdi.
Hajánál fogva most felhőkig emelik,
Majd egy sötét kútnak mélyébe eresztik ...
— Óh ne engedjétek! — óh ne engedjétek! ...
Fölfal az a szörnyű zöldszemű szörnyeteg! ...
Hah! mi van ott, abban a sötét sarokban!?
Láncával fejbe üt! — : Én egy rabod voltam!

— Te hitvány fehér cár, millióknak lelke
A kik börtönökben vannak eltemetve,
Most mind eljött hozzád! Leszámolnak véled!
Ezt a leszámolást keresztül nem éled!
Nézd hogy sorakoznak. Arcukra van írva
Ártatlan szenvedés ezernyi sokkinja,
Bilincsök szétépték s annak csörgésébe
A kancsuka hangja süvöltve rí bele

— Hazug cár, fehér cár! — zug a néma léghen,
Suhog a kancsuka: — Ezt értem! — Ezt értem!
Ezt a családomért! Ezt a kis fiamért!
Ezt meg halványarcu, szép feleségemért!
Pattogás, ropogás a nagy palotába, —
És a cár összerogy holtra kancsukázva.
... Az a sok millió rémes boszut állott
Azon, ki milliót holtra kancsukázott.

... A rémek elültek s vad csatájuk helyén
Megjelent egy csodás, isteni tünemény,
Mint a mikor nyáron nagy zivatar után
Felvonja szép ivét a bájos szivárvány:
Misztikus lágy zene ömlik a terembe,
Mintha ezer apró csengő csilingelne:
S rózsaszínű fényár hatalmas ivében
Mesés glóriában két alak megjelen.

Az egyik egy ország dicső nagy királya,
A másik más ország daliás császára;
Fennkölt nagy lélekkel kezét-kézbe tesznek
S méltóságos csöndben a halotthoz mennek.
A jó öreg király, ki népének atyja:
A kiszenvedettnek két szemét befogja ...
A daliás császár, akit népe imád:
A kiszenvedettnek letörli homlokát ...

Szeretet vallása, a Krisztus vallása.
Irgalom, kegyelem az ő tanítása.
Ezt a két nagy embert boszú nem vezérli:
„Igaz“ kulturának: „igaz“ harcosai.
Míg egyik kezükkel fenyíteni tudnak,
A másik kezükkel, áldást osztogatnak.
... Erre a krisztusi nemes irgalomra
A halottnak arca, mintha felderülne,
Mintha mosolyogna.

Irta ezt magába, rideg kaszárnyába,
Vigan heveredve szalma vánkosára
Király Ő Felsege vitéz katonája,
Vitéz katonája, gyöngye poétája;
Az Úrnak nevében, amikor irtanak
Ezer esztendőre kerek kilenc százat,
Kerek kilencszázra, mikor irtak tizet
És a tizes után kétszer kettőt négyet.

Ezek után pedig egyéb vágyam nincsen,
Dicső magyarokat, dicső németeket
Segélje az Isten!

Üzenet a harctérről.

Asszonyaink figyelmébe.

Kolozsvár, szept. 24.

Az „Ellenzék“ szerkesztője egy katonatiszt barátjától a galíciai harctérről levelet kapott, a melyben a többek közt ez van írva:

»Nem frázis, hanem tiszta valóság, hogy hádseregiünk vitézsége, energiája meglepett mindenkit. A legtöbb katonáink közül, mint hősök versenyeznek egymással az ellenség letiprásában. Ha látad volna a mi honvédeinket és a **székelyudvarhelyi ezred székely katonáit**, a mikor rohanhoz jutottak, hogy miként osztották a halált az ellenség körében. Attila jutott volna eszedbe. Honszerző őseink lehettek csak ilyen oroszlanok, a kik nem néztek sosem jobbra-balra, hanem mindig csak előre.

És ez iszonyú vérontásban nem lehetett egy jajsztót hallani csak mindig azt: Előre. Ezzel kezdődött és ezzel végződött minden roham; örök dicsőséget szerezve a magyar katonai névnek.

Azért kedves barátom, fogadjatok tárt karokkal a sebesülteket, mert minden seb a hősiesség, a haza iránti szeretet pecsétje.

Ápoljátok, gyógyítsátok szerető gondol, a legnagyobb áldozatkészséggel, mert mindegyik megérdemli azt.

Jól tudom, hogy Kolozsvár nem mes szivű hölgyei nem szorulnak biztatásra e tekintetben, de mégis hívj fel figyelmüket arra, hogy **ne nézzék ki a tiszt, ki a közlegény**. Mindegyik megtette a kötelességét úgy, hogy gyöngéd ápolásukkal igyekezzenek behegeszteni azt a sebet, a melyet mindnyájunkért, a hazáért kaptak.»

Nagy nap volt...

Írta: **Pál István** közlegény.

Nagy nap volt, este van, pihenőre fújnak, Fáradt testem helyett, lelkeim indul utnak, Mint a villám száll át a hegyek tetején, Kedves kis családom köztetek vagyok én!

Látom, a mint sorban az ágy előtt térden, Gyermekeim között édes Feleségem, Összetett kezekkel imát mond előre: Apáért, hazáért, segíts győzelemre!

Segíts győzelemre! — Ez az ima vége. — Pusztuljon hazánknak gyilkos ellensége! Segíts győzelemre igazságos Isten Szeretettel kérnek tiszta lelkek itten!

Álmos már, elalszik ez a három angyal. — Édes csókjaimból ébreszt fel a hajnal. — Segíts győzelemre! Légy családom őre! A táborba fújnak. Vitézek Előre!

Székelyudvarhely, 1914. IX. 20-án.

Ismerősei, jó barátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország“-ot!

A polgári őrseg szervezési szabályzata.

Miután a háborus viszonyok szükségessé tették már az ország több városában és községében a polgári őrseg szervezését és felállítását s miután ezeknek a rendeltetése az ország egész területén azonos, ennélfogva a belügyminiszter — nagyon helyesen — a polgári őrseg szervezéséről és eljárásuk szabályzatáról az ország egész területére — a fővárost kivéve — egységes szabályzatot állapított meg, amely a Belügyi Közlöny 48. számában 4220—1914. szám alatt folyó hó 18-án jelent meg.

A polgári őrseg szervezését

a törvényhatóság első tisztviselőjének a javaslatára a belügyminiszter engedélyezi.

A polgári őrseg közvetlenül az elsőfokú rendőrhatalomnak van alárendelve és mindenben annak utasításai és rendelkezései szerint köteles eljárni.

Ki lehet polgári őr?

A polgári őrseg a szolgálatára önként és díjtalanul vállalkozó polgári egyénekből alakul. Tagja csak fedhetlen jellemű, 18 életévet betöltött józan és erkölcsös életű, testileg és szellemileg egészséges magyar állampolgár férfi lehet. A polgári őr szolgálatától előzetes 8 napi bejelentés után bármikor visszaléphet.

A polgári őrseg tagság a hadi (népfelkelő) szolgálat alól nem mentesít.

A polgári őrseg saját kebeléből parancsnokot és parancsnokhelyettest választ. A parancsnokok szigorúan az elsőfokú rendőrhatalom utasításai szerint járnak el.

Ott, ahol szervezett rendőrség van, az illető rendőrség szolgálati és egyéb szabályai az ottani polgári őrökre is irányadók.

A polgári őr esküje.

A polgári őrök szolgálatuk megkezdésekor az elsőfokú rendőrhatalom vezetője előtt az alábbi szövegű esküt (fogadalmat) teszik le:

„Én, N. N. esküszöm az élő Istenre (becsületemre fogadom), hogy Ő Fel-ségéhez, apostoli királyunkhoz és Magyarországnak alkotmányához hű leszek; polgári kötelességeimet pontosan és lelkiismeretesen teljesítem; az előjáróim által polgári feladataim körében adott rendelkezéseknek feltétlenül engedelmeskedem; a tudomásomra jutott hivatali titkot megőrzöm. Isten engem úgy segíljen.“

Fegyverhasználat.

A polgári őrseg tagjai polgári szolgálatuk közben hatósági közegek, szolgálatuk közben löfegyvert és kardot viselhetnek.

Szolgálaton kívül polgári jelvényt és fegyvert nem viselhetnek.

A fegyvert a polgári őr csak felettes hatóságnak konkrét utasítására vagy önvédelméből használhatja.

A szabályellenes fegyverhasználat súlyos büntetőjogi következményekkel járván, a polgári őröknek mindig szem előtt kell tartaniok, hogy a fegyvert csak végső esetben, tehát csak akkor lehet használni, ha a szelidebb eszközök sikertelenek maradtak. A fegyvert sohasem szabad azon a mértéken túl használni, amely a támadás visszaverésére, az ellenszegülés legyőzésére, vagy a kivédés biztosítására elkerülhetetlenül szükséges. Löfegyvert csak az élet vagy testi épség megvédése érdekében szabad használni. A fegyverhasználat ártatlan személyek testi épségét nem szabad veszélyeztetni.

Milyen szolgálatra alkalmazható a polgári őr?

A polgári őrseg tagjai rendőrhatalom jogokat nem gyakorolhatnak.

A polgári őröket lehetőleg olyan szolgálatokra kell alkalmazni, amelyek különösebb rendőri szakképzettséget és jártasságot nem igényelnek, így p. őrzésükre, közüzemek, középületek, intézmények stb. őrzésére és védelmére. Jelentősebb rendészeti feladatok végzésére a polgári őröket rendszerint csak szakképzett egyének (hivatásos rendőrközegek) vezetése alatt, vagy ilyenekkel együtt lehet alkalmazni.

Krónika.

A háború története.

Szeptember 16.

A szerb offenzíva, amely Szlavóniának szárvapartí részeiben mutatkozott, teljes fiaskóval véget ért. A Száván ájtott összes szerb csapatok teljesen megverve, nagy veszteséggel fordultak vissza Szerbiába.

A hadtáphatalóságok általános kimutatása szerint a lemergi csatákban eddig több mint 41.000 embert és 300-nál több ágyút zsákmányoltunk.

Az összefoglaló jelentésekből kiderült, hogy az oroszokat két nagy csatában és számos ütközetben megvertük és csak folyton erősödő orosz tulerő elől vonultunk vissza új, erősebb állásokba.

Páris előtti óriási csata még áll.

Hindenburg hadserege befejezte az üldözést és most rendezkedik.

Szeptember 17.

Azon szerb csapatokat, amelyek átlépték a határt és az ország déli részei felé offenzívát kíséreltek, teljesen visszavetettük úgy, hogy már egyetlen szerb katona sem harcol a Monarchia területén.

A szerb betöréssel egyidejűleg a mi főhadunk lépett offenzívába Szerbia másik részén és sikeresen halad előre.

Berlini jelentések szerint nyugati harctéren a helyzet változatlan. A harcfront egyes helyein a francia csapatok támadásait a németek visszautasították.

Szeptember 18.

Morgen német tábornok proklamációt intézett a lengyelekhez, amelyben, közli, hogy az orosz Narew-hadsereg megsemmisült és az osztrák-magyar hadsereg is győzelmesen közeledik. Felkelésre buzdítja őket politikai és vallásszabadságuk kivívása érdekében.

Az Oise és Maas közötti ütközetben végső döntés még mindig nem történt.

A németek az ellenségnek Verdunból való kitörését könnyű szerrel visszavetették.

Szeptember 19.

Danki tábornok hadsereparancsban dicséri meg hadseregét hősiességéért Veretlen hadserege a számára kijelölt helyen áll.

Franciák és németek között a nagy csata még áll. A németek Noyontól délre a franciák két hadtestét és egy hadosztály részét döntő harcokban megverték.

A Drinán átkelt seregiünk szeptember 12-én hatolt be Szerbiába.

Hindenburg serege Orosz-Lengyelországban Ossowiec község felé nyomul előre.

A kanadai csapatok első része megérkezett Londonba.

Szeptember 20.

Seregeink Galiciában ismét készen állanak a harcra. Az oroszok egy támadását véresen visszaverték. A sieniszavai hídfőnél gyenge csapattal két orosz hadtestet kényszerítettek akcióra.

A német jobbszárny egyre eredményesebben szorítja vissza a francia haderőt.

Verdun nagyszerű eredmény nélkül bombázzák a negyvenkettes mozsarak. A német vezérkar terve teljes eredménnyel járt.

Az oroszok felszólítják Olaszországot, csatlakozzék az entente-hoz.

A svéd parlament valamennyi pártja a semlegesség mellett foglal állást.

Szeptember 21.

A német főhadiszállás közli, hogy az angol-francia csapatok mindenütt defenzívában vannak.

Danki serege elfoglalta új hadállását.

Hindenburg serege Augusztóv mellett megverte a finnországi negyedik vadász dandárt, bevette Grajevót és Szevucynt.

Verdun kapituláció előtt áll.

Az A. E. I. angol tenger alatti járó elsüllyedt.

Angolország megakarja támadni Dániát.

Szeptember 22.

— Hindenburg 750.000 főnyi seregével Varsó ellen nyomul. Péterváron rendkívüli inézkedéseket tettek, hogy seregét feltartóztassák.

— A leMBERGI csatában még mindig tart a szünet. Az időjárás a mi számunkra kedvező.

— A Drinán átkelt csapataink elfoglalták Drenovác, Pricinovic és Sevarice községeket.

— A németek visszaverték a közép-ső Vogezeekben a francia csapatok támadását.

— A svéd és norvég követ kijelentette az orosz külügyminiszternek, hogy országaik a maguk csemlegeségét szükség esetén fegyveresen is megvédelmezik.

A francia ipari termékek ellen.

Az a minden kritikán aluli magatartás, melyet a franciák kedves orosz szövetségeseik kedvéért a védtelen magyarok, osztrákok és németek irányában tanúsítottak, immár mind a három nemzetben megteremtette a visszatorlás gondolatát. Magyarországon, de főképpen Budapesten minden ellen irtóháborút indítottak, ami francia. A különféle francia elnevezésű mulatók hamosan megváltoztatták a fővárosban neveiket, a francia pezsgő, a francia olaj, a francia konzerv, de végül a hölgyek jóvoltából a francia divat is elvesztette azt a varázsát, amellyel eddig lenyűgözve tartotta a lelkeket. Egy dolgot azonban szinte mindnyájan elfelejtettek bojkott alá venni ez — a francia cognac, holott talán ez lenne a legkönnyebb dolog. A borból párolt italt a technika vívmányai következtében ma már Magyarországon és különösen Fiumében sokkal jobb minőségben készítik, mint akár a legelső francia gyárakban. Az „Adriatica“ Cognac Lepároló Részvény-Társaság Fiume“ forgalomban hozott borpárlata „Fiume Cognac Medicinal“ név alatt minden jobb csemege áru és ital-mérő üzletben kapható. Az „Adriatica“ fiumei gyógykonyakja azonfelül, hogy jobb a francia gyártmányoknál, tetemesen olcsóbb is. Talán eddig az is volt a legnagyobb hibája, hogy olcsóbb volt a franciánál. Végre megtört a varázs és a magyarok csak fiumei cognacot fognak fogyasztani.

— **Egy pár hátralékos** — valószínűleg feledékenységből — mai napig sem küldötte be a „Székelyország“ harmadik évfolyamának előfizetési díját. Miután a mostani nehéz helyzetben is mi pontosan teljesítjük vállalt feladatunkat, ismételtén kérjük a hátralékos díjaink kiadói hivatalunkhoz való sürgős be- küldését, nehogy a lap szétküldésénél e miatt fennakadás történjék.

SZÉKELY GAZDA. Gazdák tizparancsolata a háboruban.

A Magyar Gazdaszövetség a következő emlékeztetőt adta ki a háborus idők alkalmából a földművelőknek:

1. Tenyészállataidat kiméld és el ne add, még magas árakon sem. A valamire való üszörborjukat mind fel kell nevelni, de a szebb bikaborjukat is. A marhaállomány gondos fejlesztésén kívül különös gondot fordíts a sertés- és baromfitenyésztésre is, hogy az ország élelmiszertermelése gyarapodjék. A ki tenyészállatát elakarja adni, ebbeli szándékát jelentse be a gazdasági egyesületnek, hogy egyetlen egy tenyészállat se kerüljön vágóhidra.

2. A mezőgazdasági munkákat oly pontosan végezd, mintha háboru nem is lenne. Ezekben a nehéz időkben segítsük egymást, mert nagy baj lenne, ha háboru után egy rossz termés következményeit is kellene viselnünk.

3. Megtakarított pénzedet vidd a hitelszövetkezetbe, ahol legbiztosabb helye van, mert csak így számíthat sz mindenkori arra, hogy a hitelszövetkezet kiségetheti igényedet. Ha a hitelszövetkezetnél nincsenek betétek, akkor kölcsönöket sem adhat. Szükségeidet a fogyasztási szövetkezetnél szerezd be, mert ha ezek nem volnának, kapzsi emberek a fogyasztók szorult helyzetét alaposan kihasználnák.

4. Ne takarékoskodjál a jövő termés rovására és seimiféle gyümölcsöző befektetéstől ne sajnáld pénzedet.

5. Ha módodban van, törleszd tartozásaidat és ne támaszkodjál a moratoriumra, mert ha most fizetsz, engedményekben részesülhetsz, míg ha nem fizetsz, adósságaid összeröplődnak és anyagi romlásodat idézhetik elő. Az adókra az államnak most igen nagy szüksége van, ennélfogva hazafias kötelesség, hogy adóját mindenki befizesse.

6. Kósza híreknek fel ne ülj, az ily hírek terjesztőire s a kémkedés miatt gyanus egyénekre hívd fel a hatóság figyelmét.

7. Hazai iparcikkeket vásárolj és utasítsd ki házadból, a ki ellenséges országok ipari termékeit ajánlja.

8. A harctéren levő hozzátartozódat lásd el sürgősen meleg ruhával, mert a meg hűlésből eredő betegségek még az ellenségénél is nagyobb pusztításokat tehetnek katonáinkban. 10 kilóig faladában vagy vízmentes vászonba csomagolt ruhaneműket szállít a posta.

9. Mindenki bőkezűen áldozzon a hazafias közcélokra, a sebesültek, a bevonultak szükölködő hátrahagyottjai és az elesettek családjainak.

10. Hogy meddig tart a háboru, senki nem tudja, de készüljünk el arra is, hogy sokáig tart és mindenki a szerint rendezkedjék be.

Ne sirjatok!

Irta: Sikolya Lajos tizedes.

Ha meghalok, soha rám ne gondoljatok.

Egy csepp könnyet éretem ne hullassatok.

Ha meghalok, közös sirba nyugszom majd én,

Ahol ezrek hulltak el a harc mezején.

Közös lesz a sirom gazdaggal, szegénnyel,

Nincs dicsőbb halál, mint csatába esni el;

Csata vadzajában, ágyudörgés között, Hová szívem vágya egyre-egyre izzott.

Csatatér! Oh van-e, van-e szebb szó ennél!?

És tevitéz székely, csatábanemennél!?

Elmegyünk mindnyájan;

lelkünk legszebb vágya,

fláromszinü zászlót vinni diadalra!...

Ha látjátok harcba menni a sereget, Székely anyák, könnyet értünk

ne ejtsetek.

Inkább büszkén örvendjétek,

hogy fiatok van,

Ki vitézül hal meg: ott

kint a táborban.

Ti pedig leányok, vig dalt daloljatok, Szépséges virágból bokkrétát rakjatok;

Tüzzetek babátok dobogó keblére,

Engedjétek tüzes csókkal a harctérre.

Hargita hegy felől fujdogálgat a szél, 82-es ezred, immár mind utra kél.

Daliás székelyek! Jó Istenetekhez

Mindannyian forró imát rebegjétek.

Zakatóló vonat, mikor robog arra,

Fekintsetek Fehéregyház Turulára.

Tudjátok, hogy ott porló őseink vére

Serkenti az unokákat, vitéz tetterre.

Az a sirdomb erő, fáklya lesz majd nekünk,

Hiszen hős Petőfi szelleme

jön velünk

Elmondja: „Nem fajult el még a székely vér!“

Most is: „Minden kis cseppje

drága gyöngyöt ér!“

— **A szülők figyelmébe.** Zongorát, éneket, elméletet, összhangzattant, női kézi-munkát, himzést, olajfestést havi 10 K szerény díjért tanít: özv. Mihálovits Béláné tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 31. szám.

— **Kamailáb az OKH.-nél.** Az Országos Központi Hitelszövetkezet értesítette a kötelékében tartozó hitelszövetkezeteket, hogy további intézkedésig a központi kölcsönök után — a 2 százalékos rendkívüli jutalék elhagyásával — tisztán 8 $\frac{1}{2}$ %-ot fog számítani, míg a nála elhelyezett betéteket továbbra is 5 $\frac{1}{2}$ %-kal fogja kamatozni.

HIREK.

— **Az erdélyi kormánybiztos.** Dr. Betegh Miklós főispán, erdélyi kormánybiztos Nagyszebenből hazatért és végleges kormánybiztosági székhelyét áthelyezte Tordára.

— **Képkiallítás — jó célra.** Véber Ernő székelyudvarhelyi állami szakiskolai rajztanár, Nagy István hírneves székely festőművészünk, Spanyol Pál székelyudvarhelyi főgimnáziumi rajztanár, Kassay Margit és még többen Székelyudvarhelyt, a vármegyeház kistermében május 27-én (ma vasárnap) d. e. 11 órakor megnyitandó képkiallítást rendeznek. Több, mint száz darab szebbnél-szebb művészi festmény látható e kiállításon, mely egy héttig tart. Naponta d. e. 10—12 és d. u. 2—4 óráig, vasárnap és csütörtökön este 6—8 óráig este is megtekinthető személyenként csekély 50 fillér belépési díj mellett, a mely összeg teljes egészében a Vörös Kereszt Egylet javára megy. A képek mérsékelt vételárúak is egyharmada szintén e célt szolgálja. Melegén ajánljuk hazafias közönségünk figyelmébe és pártolásába.

— **Az orosz határon levő beduini területben keleti marhavész lépett fel, amely — tapasztalat szerint — háboru idején könnyen terjed és ezrekre menő marha, juh és kecske pusztulhat el.**

— **A folyó évi komlótermést** — mint a „Köztelek“-ben Ábrahám Lajos írja — jobb idők bekövetkeztéig, saját raktárunkon kell megőriznünk. Ha azonban a komlóra egy sörgyáros vagy szolid kereskedő vevőként jelentkezik, a komlót — ha félig is elfogadható árt ígér — oda kell adni. Kétségtelen ugyanis, hogy a háborus állapot és a szükséglet csökkenése miatt, magas komlóárakra nem számíthatunk.

— **Amit a király mondott!** Könyves Kálmán király híre messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító útjában Adriához érve, megállta Fiume város közelébe. Szétnézett a tájon s gyökeret vert lába, amint Quarnerot maga előtt látta, merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttség járult a királyhoz, Meghódolni jött a város podesztája mellette vele jött szépséges leánya, ki mint legbecsebb termékét a tájának, arany színű italt nyujta a királynak. A királyi hörpintett, csetintett nyelvvel, izlelé a nedűt nagy szakértelmével, aztán a serleget fenéig üríté, frissítő hatását minden ize érzé. Kérdezé a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podeszta: „Felséges királyunk, borpárlát: cognac ez, melyet itt csinálunk!“ Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon mindegyik vitézem! Könnyen álljuk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tengerpart s

meghódol a dalmát." . . . Kálmán király eme bölcs elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelése! Fennáll máig a gyár, az „Adriatica”, borpároló gyáraknak legnagyobbika! Cognacja azóta leve világhírű, mert frissít, erősít s mindenkép jóízű, ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól ízlik mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkbe csak arra ügyeljünk: „Fiumeit” kérjünk és mást el ne vegyünk! Fiumecognac! Erőt, erélyt adó, csüggedő fáradtra életőleg ható. *Ki valami nagyot akar véghez vinni: Annak csak ebből a cognacból kell inni!*

— **A páros első harctéri halottja.** Balogh Pál sepsiszentgyörgyi adóhivatali gyakornok, mint szakaszvezető ment el szülővárosából: Kézdivásárhelyről a honvédszászló-aljja a harctérre. Minap a győri kórházban, hová súlyos sérülésével szállították, meghalt és ott el is temették. Kézdivásárhelyt a ref. templomban gyászistentiszteletet tartottak a város első harctéri halottjának emlékeztérére, amelyen Dr. Török Andor polgármester is megjelent a gyászolók, valamint a hősi halált szenvedett barátai és nagy közönség sorraiban. Czirmay Zoltán lelkész megható gyászbeszédet tartott és Nagy Gerő énekvezér énekszólót adott elő. Zokogott a közönség s az édesanya és a jegyese. . . Emlékét Szabó Jenő költő pap a „Székely Ujság” hasábjain így örökölte meg:

Hőssé dicsőült a jámbor fiu!
A harcmegzőn omlott el ifju teste;
És meg se tudta, hogy lépéseit
Eszorongva ott két galamb leste.

Már visszazállt a két fehér galamb
Szegénykének olyan csüggedt a

[szárnya!]

Két forró szivve siró gyászt borít
A fájdalom, az omló könnyek árja.

Hajh! Melyik szivben tépőbb itt a

[gyász,

Mely megtöri a szemét tiszta fényét?
Első szerelmét siratja a lány,
Az édes anya: utolsó reményét! . . .

Szabó Jenő.

— „**Imádkozunk a hadbavonultakért!**” cím alatt most hagyta el a sajtót egy ugy külső kiállításában, mint tartalmában nemesen egyszerű imádságos könyvecske, több kiváló egyházi író tollából. A könyvecske csupa olyan aktuális imádságot tartalmaz, amelynek egyetlen imakönyvben sem található. Különösen kiemeljük belőle a kassai püspök és herceg Eszterházy Nándor gyönyörű imáját, azonkívül a jegyese, szülők, gyermekek, özvegyek stb. könyörgéseit a hadbavonultakért. A szép, lendületes magyarsággal írott könyvecske tisztajövedelmét a Vörös Kereszt Egyletnek és a Kath. Karitásznak adozza a kiadó: az „Élet” irodalmi részv. társ. Az imakönyv ára 20 fillér s megrendelhető minden könyvkereskedőnél, vagy a kiadónál: „Élet” irodalmi és nyomda n. t. Budapest, I. Fehérvári-ut 15 c.

Székelyek csatadala.

Irta: **Horváth Lajos** közlegény.

Előre, előre hős székelyek,
Senkitől meg ne rettenetek!
Ellenség annyi van, mint falevél,
Amit előttünk kerget a szél;
No de föl fiuk, annál jobb, ha
Van bőven miben duskálnia
Attila apánk hős fiának:
A vitéz székely katonának!
— Nemes a vér az ereinkben,
Ilyen ma nem foly senkiben sem!
Ezt hagyta ránk utódira:
Attila, az Isten ostora!

Attila soh' se félt senkitől se,
Hát a székely nép mitől félne?
Hadak-Istene, ki fölöttünk van,
Még Ő is biztat, hogy bátrabban.
Nosza föl fiuk, mossuk meg hát
Azt a tengernyi-tenger muszkát,
Úgy meg, hogy legyen büszke reánk.
Az égben Attila hős apánk!

— Nemes a vér az ereinkben,
Ilyen ma nem foly senkiben sem!
Ezt hagyta ránk utódira:
Attila, az Isten ostora!

Hogyan gyógyítják sebesültjeinket?

A világ legnagyobb háboruja fölöttébb aktuálisá teszi még laikus körökben is azt a kérdést, hogy mivel gyógyítjuk sebesültjeinket? Akiknek husát golyó hasítja, srappal zuzza, vagy más háborus szerszám roncsolja borzalmasan össze, megérdemli, hogy a legféltettebb hazafias és humánus gonddal avatkozunk bele fájdalmaikba. A jajokat tompítani, a kinokat enyhíteni, a hős sebesülteket közelebb hozni az egészséghez. . . , ez ma mindannyiunknak a legbecsületesebb gondja. A sebesülteket minél előbb vissza kell adni a háló seregnek, hogy háborus erőnk ne lankadjon. A könnyű és gyors gyógyulás most nemcsak humánus, hanem hazafias érdek is.

E sorok írójának volt alkalma több tartalék kórházban megfigyelni a sebkezelést a tanulmányozó utunkban véletlenül akadtunk egy olyan eljárásra, mely a sebgyógyítás terén kétségkívül diadalmaskodni fog. A budapesti Vörös kereszt kórházban láttuk először, azután Szegeden, Nagyváradon majd Békéscsabán találkoztunk vele Ezen utóbbi helyen aztán alaposan megismerhettük az új gyógyszert, mert maga a feltaláló, Wagner Dániel dr, a békéscsabai közpórház főorvosa s a gyógyszer is Békéscsabán készült WETOL néven kerül forgalomba.

A Wetol célszerű kombinációju éterikus (illanó) olaj, melynek bámulatos hatását a békéscsabai tartalék kórházakban hetek óta figyeljük az oda érkezett sebesülteken.

Az eddig használatban lévő fertőtlenítő szerek ugyanis, míg a sebekben jelentkező bacillusokkal birkókra kelnek: a seb szövetét is ősze marják s a törtető protoplazmát is megölik. Ha az evesedést és gennyedést meg is gátolják, de a seb környékének gyuladását gyakran kiváltja brutális hatásuk s a sebláz nem ritka eset.

A kölelék változtatása pedig a régi eljárásoknál fölöttébb nagy fájdalommal jár, mert még a jodoformos gaze is annyira beleragad a sebbe, hogy leválasztása néha erőszakos fellépést kíván és a gyógyulást gyakran visszaveti. De a seb mosogatását sem lehet kellemesnek mondani.

A Wagner-féle kombinációju illó olaj azonban sem a szöveteket, sem az ép bőrt nem izgatja, hanem a sebbe öntve direkt desinficiál, a gennyedt sebfelületet bevonja s a baktériumok befészkelődését megátolja. Ha a golyóval hasított nyílásba, vagy ama borzalmas sebbe, melyet srappal szilánk zuzott vagy roncsolt, illó olajat öntünk s azt átítatott steril gazéval bekötjük: a gyógyulást semmiféle komplikáció meg nem zavarja. Kötés cserélésnél a gazét nem kell kitépni a sebből, mert az lágyra ittasult s egészen könnyen, legkisebb fájdalom nélkül eltávolítható. Mosogatással, törülgetéssel nem kell igazítani a hegedő sebet. A Wetol a tisztántartást is elvégezi. A sebesült lázat, fájdalmat nem érez. A sebzugok eltűnnek, a szétvert izmok hamarosan összeszadnak. A hatodik, legkésőbb a huszadik napon a legnagyobb sebről is lehullnak a varratok.

Wagner dr. találmányával évek óta kísérletezik. Újabb időben több híres orvosunk próbálgatja s aki egyszer megpróbálta, nem tér vissza a régi modusokhoz.

A sorsnak különös kedves játéka, hogy Wagner dr. könyve, melyben az illóolajokkal való sebgyógyítást tudományos alapon ismerteti, épen a háboru előtt jelent meg s az orvosok körében ritka elismerésre talált. Sebesültjeinknek nagy százalékát máris az ő illóolaj kompozitumával gyógyítják s immár harctereinknek a friss sebek sajgó fájdalmát is a Wetol csillapítja. Golyók szántását, srappal hasítását ez a diadalmas új ir. forrasztgatja össze.

Mégis csak szerethet bennünket a Magyarok Istene, hogy ez a magyar okosság nem jött későn.

Drozdy Győző

a „Magyarország” munkatársa.

Egészen új VARRÓGÉP

(Singer féle karikahajós) olesó áron eladó.

Cím e lap kiadóhivatalában.

Az Országos Hadsegélyző Bizottság kérése a Székelyföld közönségéhez.

Felkérték a következő sorok közlésére: Vitéz katonáinknak, főként az északon harcolóknak az eddigin kívül csakhamar egy új ellenséggel, az északi hideggel fog kelleni szembezállaniok. E küzdelem szintoly erős lesz, mint az élő ellenséggel való harc, de ebben az itthonmaradtak is részt vehetnek, segíthetnek. Épp ezért az áldozatkészségnek már is annyi jelét tanúsító magyar társadalomhoz fordulunk. A hadsereg mindennel jól el van látva, de mivel az éltető melegből sohasem lehet elég, ezennel felkérjük a közönséget, hogy ami nélkülözhető új vagy ócska prémes holmija van, azt katonáink számára küldje be a Hadsegélyző Hivatalhoz (Budapest, V. Váci-utca 38). **E küldeményeket, csomagokat a posta teljesen díjtalanul szállítja.** Bundát, karmantyút, bekecsket, siphát kesztyűt, prémgallért stb. a Hadsegélyző Hivatal mindent szívesen fogad és a szükséghez képest felhasznál, átdolgoztat. Ez a jó szivektől jövő meleg ajándék lesz vitézeinknek a legkedvezőbb. Az Országos Hadsegélyző Bizottság ruházati albizottsága nevében: **Pekár Gyula.**

TÁVIRATOK. 751 millió hadisarc

Genf, szept. 26.

A németek eddig az elfoglalt francia és belga városokra, összesen **751 millió** frank hadisarcot vettek ki, amelynek tizedrésze folyt be. (Min. eln. sajtó-osztály.)

Angol hazugság.

Budapest, érk. szept. 27.

Az a londoni hír, mely szerint Przemysl két erődje elesett volna, pusztá koholmány.

A balkáni hadszíntéren a helyzet változatlanul kedvező (M. e. s. o.)

Német küzdelem.

Berlin, szept. 26.

A nagy főhadiszállás jelentése szerint a jobb szárny legszélén újabb harcok kezdődtek amelyekben döntés még nincs.

A középben mindkét fél egyes előretöréseit kivéve, semmi sem történt.

A Verduntól délre eső zárerőd elesett. A von der Tann bajor ezred az erőd ormaira a német zászlót kiűzte, Csapataink ott a Maast átléptek.

Különben sem nyugaton, sem keleten semmiféle változás nincs.

(Miniszterelnöki sajtó-oszt.)

Brutális franciák.

Berlin, szept. 26.

A lapok jelentik, hogy a fehér zászló durva megsértésével, a franciák három békekövetet, akik automobilon közeledtek egy városhoz, hogy azt megadásra szólítsák fel — elfogták.

A három elfogott tisztet — hír szerint — arra kényszerítették, hogy gyalog masirozzanak Párisba.

Sorsukról megbízható értesüléseket eddig nem tudtak szererezni. (Min. e. s. o.)

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhely